

Es declara el Parc Natural de les Capçaleres del Ter i del Freser

Llargament reivindicat, i fins sota la figura de parc nacional, el Govern de la Generalitat de Catalunya **va declarar el passat 22 de setembre** el Parc Natural de les Capçaleres del Ter i del Freser. És el catorzè parc natural de Catalunya i té una extensió de gairebé 15.000 ha. El territori protegit, bressol de l'excursionisme català, se situa a cotes d'entre 1.300 i 3.000 metres, a la comarca del Ripollès, i és un compendi de sistemes naturals alpins i subalpins de gran riquesa faunística, florística i paisatgística –amb elements geològics d'alt interès per a la conservació.

La delimitació definitiva del parc parteix de la revisió i l'ampliació de l'espai homònim inclòs al PEIN i a la xarxa Natura 2000, al qual s'integren part de l'espai de Serra Cavallera i àmbits que fins ara no estaven inclosos al PEIN. El nou parc natural se solapa parcialment amb la Reserva Nacional de Caça de Freser-Setcases i limita, al nord, amb la frontera francesa i amb el Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans. El parc manté els enclavaments de Vall de Núria i Ulldeter-Morens, que no pertanyien al PEIN ni a xarxa Natura 2000, i que atreuen un elevat nombre de visitants al llarg de l'any –s'estima que més de 300.000. Si bé tenen un marcat caràcter simbòlic, d'identitat i –especialment en el cas de Núria– espiritual, també és cert que l'activitat econòmica que acullen, com a complexos turístics, en feia

difícil l'encaix dins el perímetre de protecció del parc, i per aquesta raó el Decret de declaració del parc preveu la signatura d'un conveni amb els responsables de les concessions per garantir que tots dos àmbits contribueixin a acomplir els objectius de conservació previstos per al conjunt del territori protegit.

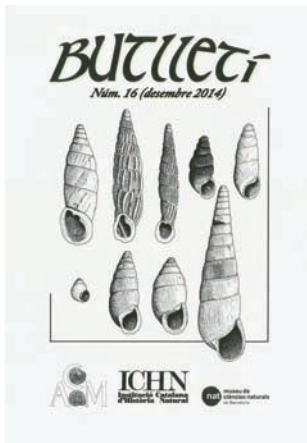
Una novetat del Decret que declara el parc natural és la previsió d'un termini per a l'elaboració del Pla especial de protecció –de dos anys– i l'aplicació temporal d'unes directrius de gestió que han estat consensuades amb sectors d'activitat, agents del territori i experts consultats durant l'any i mig que han durat els treballs de tramitació.

Com que l'activitat més destacable dins de l'àmbit protegit és la ramaderia extensiva, tant les directrius de gestió com els objectius de conservació del parc preveuen afavorir-la, sense oblidar les altres activitats que hi tenen lloc, com la silvícola, ni els reptes que suposa compatibilitzar la conservació amb la creixent afluència de visitants i les diverses modalitats d'activitats que hi duen a terme.

Els objectius de conservació s'orienten a:

- conservar els valors naturals excepcionals d'aquest singular territori, que constitueix el darrer exemple

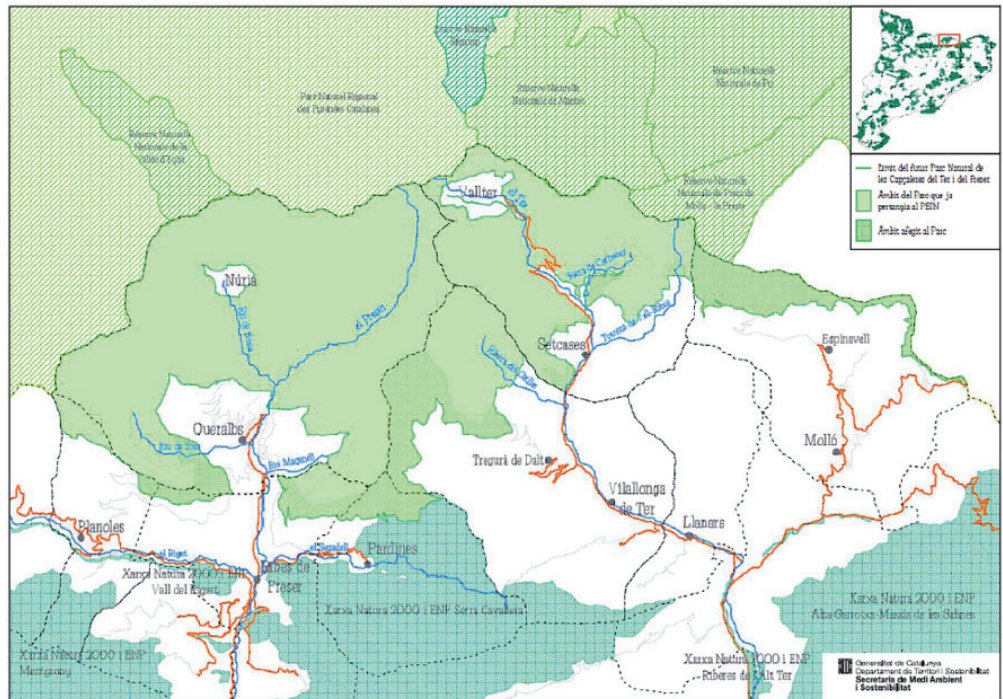

Butlletí de l'Associació Catalana de Malacologia, núm. 16. Desembre 2014. 23 p. (www.molluscat.com)

- típic de muntanya pirinenca que s'obre cap a la conca Mediterrània.
- promoure la ramaderia extensiva.
- facilitar la comercialització de productes i serveis relacionats amb el parc, potenciant el turisme de natura.
- ordenar l'ús públic, controlant situacions de sobrefreqüentació.
- reforçar els vincles a l'altra costat de la frontera, amb el Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans.

El nou parc natural comptarà amb una xarxa d'equipaments i serveis, aprofitant edificis i infraestructures existents als set municipis que en formen part: Planoles, Querolbs, Ribes de Freser, Pardines, Setcases, Vilallonga de Ter i Molló, per facilitar la gestió admi-

trativa com a fet diferencial respecte a altres tramitacions similars, que ha permès contactar i treballar amb els agents més rellevants del territori, i donar a conèixer la proposta. Entre el mes d'abril de 2014 i l'agost de 2015 hi ha hagut més de 40 reunions amb representants de les administracions (ajuntaments, Consell Comarcal), de sectors d'activitat econòmica (ramaders, caçadors, sector turístic), amb agrupacions excursionistes i ONG del territori, propietaris privats (un 20 % del parc és de propietat privada) i, també, reunions obertes als veïns. A més, es van organitzar dues visites guiades al Parc Natural de l'Alt Pirineu –una per a ramaders i una altra per a tècnics de turisme–, per tal de conèixer, de primera mà, l'experiència de viure i treballar en un parc natural amb més d'una dècada de trajectòria.

nistrativa de l'espai i l'acollida i la informació als visitants. A aquests equipaments se sumen els refugis de muntanya existents, els punts d'informació de les estacions de muntanya de Núria i de Vallter, i els centres d'informació turística dels municipis veïns.

El procés de declaració ha anat acompanyat d'una intensa i àmplia estratègia participa-

Aquest parc natural és el primer que es declara després de disposar dels resultats de l'estudi Impacte econòmic i social dels espais naturals protegits de Catalunya (Obra Social de La Caixa (vegeu **NOTÍCIES 121**, pàg. 7), que posa de manifest com els espais naturals protegits amb gestió activa s'han convertit, a Catalunya, en dinamitzadors econòmics de primer ordre. ■

Cursos naturalistes

Dibuixar la natura: l'esbós de camp

Els passats 17 i 18 d'octubre es va portar a terme el curs naturalista sobre dibuix de natura, a càrrec de Jordi Corbera. El dissabte, aquestes sessions es van realitzar al Centre de Patrimoni Arqueològic i Natural (CPAN) de l'Ajuntament de Mataró, que actualment és la seu de la Delegació de la Serralada Litoral Central. Aquest equipament alberga les biblioteques d'arqueologia i de ciències naturals, que alhora és Centre de Documentació del Parc del Montnegre i el Corredor, i té, a més, una sala polivalent que permet

la realització de cursos, xerrades i sessions de treball. El diumenge la desena de participants ens vam trobar al Santuari del Corredor per tal d'aplicar al camp les tècniques apreses la jornada anterior.

El curs es va iniciar amb una sessió teòrica en la qual es van definir conceptes com dibuix, pintura naturalista o il·lustració científica i es va fer un recorregut històric del desenvolupament d'aquest tipus d'il·lustració en el qual es posaven de relleu figures com

(Continua)

Leonardo da Vinci, Maria Sibylla Merian, John J. Audubon o Ernst Haeckel entre d'altres. Tot seguit es van iniciar els exercicis pràctics, que per mitjà de diferents procediments pretenien facilitar la gestualitat de la mà i el llapis sobre el paper, mentre que s'anaven introduint conceptes com el volum, les ombres, la perspectiva o la composició. Després de la pausa per dinar, la sessió va continuar al jardí de la masia on creixen diferents espècies de la flora mediterrània com l'aladern, el romaní o el galzeran que van servir de model per a la pràctica de l'apunt de camp.

El diumenge ens vam desplaçar fins al santuari de Corredor per tal d'aprofundir en l'apunt de camp al temps que introduïem

un nou concepte, el color. La zona al voltant del santuari ens oferia una gran diversitat de temes en els quals treballar. Van destacar, però, diversos exemplars de pixacà (*Amanita pantherina*) que tot just emergien de terra i que van ser objecte dels dibuixos de quasi tots els participants. El temps no acompanyava gaire i cap al migdia va començar a espurnejar, fet que ens va fer témer per la continuïtat de la sessió. Des de l'oficina del parc ens van oferir la possibilitat de aixoplugar-nos a la pròpia oficina o al santuari, però finalment no va ser necessari i vam seguir treballant. La recerca del color adient va ser una de les dificultats que es van trobar els participants, tant si treballaven amb llapis de colors com amb aquarel·les. Això ens fa pensar que per properes ocasions caldrà ampliar la informació teòrica sobre la teoria del color i la seva aplicació amb les diferents tècniques. ■

Natura Catalana. La lettre des Réserves Naturelles Catalanes. Agost de 2015, núm 28. 11 p. (www.catalanes.espaces-naturels.fr) ISSN: 2106-6698.

Delegació del Bages

Sortides guiades

L'estany de Queragut i la cova de Fontrabiosa. Hi havia ganes de reprendre les sortides naturalistes! L'estrena del curs 2015-2016 a l'estany de Queragut i la cova de Fontrabiosa, nord enllà, aplegà 78 participants atrets per l'elegància de la muntanya a la tardor, els bolets sempre intrigants i per la bellesa reclosa a la cova de Fontrabiosa.

Estany de Queragut

La pluja ens avançà pel viatge, de manera que a l'arribada la muntanya llúia molla, fresca i nítida. La ruta a peu anà des de l'estació d'esquí de Puyvalador, a uns 1.700 m d'altitud a l'estatge subalpí al Capcir (Catalunya nord), fins prop del poble de Queragut —Quérigut en francès— a uns 1.300 m a l'estatge montà ja al Donezan (Arieja),

travessant la carena que delimita les dues regions i passant per la riba de l'estany durant la llarga baixada.

Els avets, les moixeres de guilla que amb les fulles ja porpres acolorien el paisatge i els bedolls d'escorça blanca de bon començament compartien el bosc amb el pi negre; com més amunt, més dominador esdevenia el pi, raó per la qual el lloc es coneix com el bosc Negre.

A l'alçada del refugi pastoral ens vam aturar per contemplar el territori enlairat del Capcir on conflueixen les capçaleres de les conques divergents del Segre, la Tet i l'Aude; des d'una mica més amunt s'ho mirava també una àguila daurada (*Aquila chrysaetos*).

El descens de la carena fins a l'estany, creuant bosc avall sense sender, va resultar una mica accidentat: els primers baixaren més de dret per l'itinerari previst sortejant amb poc èxit extenses mulleres i clapas de neret, els darrers seguiren la carena un bon tram enllà i baixaren en una gran ziga-zaga en veure l'estany a sota i els d'entremig esgotaren totes les opcions de pas possibles i alguna d'impossible. Amb la marrada, l'arribada a l'estany es va endarrerir; ja no va quedar temps per entretenir-nos durant la baixada a Queragut. L'estany de Queragut, a diferència

Cova de Fontrabiosa

(Continua)

de la majoria d'estanys pirinencs, es troba a l'estatge subalpi envoltat de bosc.

La flor que més es va fer veure durant la travessa va ser el safrà pirinenc (*Crocus nudiflorus*), enxampat en plena florida. La temporada de bolets anava ja de baixa a les zones més altes; més avall n'hi havia encara forces, però també ja era tard pel cep, el bolet aquí més buscat. A la vora de l'estany, mentre dinem, exposem uns quants dels bolets collits; a la col·lecció llueixen uns pocs rovellons (*Lactarius deliciosus*) i ceps (*Boletus aereus*), cuagres (*Russula* sp.), bolets de tinta (*Coprinus comatus*) i molts més, alguns sense identificar. Al bosc de Puyvalador s'han trobat molts exemplars d'*Albatrellus ovinus*, un bolet blanc, comestible sense tradició, de color i forma com la llengua de bou (*Hydnum repandum*) i amb un himeni de porus com la sabatera (*Albatrellus pes-*

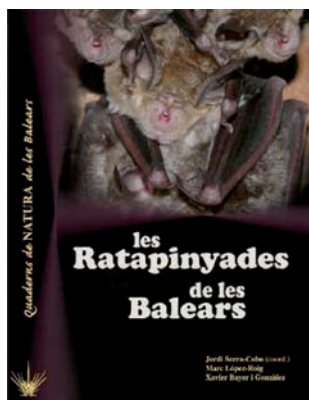

caprae). Un altre bolet blanc també molt freqüent, sobretot sota els faigs, ha estat el pebràs lleter (*Lactarius vellereus*), que es diferencia del pebràs comú (*Russula delica*) pel seu làtex blanc i, lamentablement, pel seu gust picant.

La ruta des de l'estany fins a la carretera que va al poble de Queragut travessa una extensa obaga humida, solcada pel torrent que baixa de l'estany. Trams de prats xops esquitxen el bosc on hi ha avets i pins rojos, però són sobretot caducifolis encapçalats pel faig els arbres que conformen aquest bosc multicolor a la tardor. És ben bonic i hi ha bolets, però passem de pressa perquè ens espera la visita a la cova de Fontrabiosa.

La font cabalosa dona nom al poble de Fontrabiosa. L'any 1958, una pedrera de marbre va obrir una esclatxa de llum a la cova creada per aquest curs d'aigua subterrània i fins aleshores desconeguda. És plena de formes de bellesa barroca, resultat de la deposició del carbonat càlcic i inalterades per haver romàs tancada. Tan bonica és, que des del 1983 se n'ha fet visitable la part més espaiosa. El sostre és una ornamentació recargolada, un museu de les estalactites que a la galeria inferior s'emmirallen a l'aigua. Algunes són gruixudes, còniques i bombades, d'altres fan créixer la companya estalagmita de terra, i encara hi ha aquelles estalactites fines, llises i nombroses que baixen ben verticals del sostre de la cova com cordills tensats, conegudes com macarrons.

Amb la visita a la cova donem per acabada l'excursió, ben conscients aquesta vegada d'haver passat d'esquitllentes d'assumptes que mereixien més atenció naturalista, des dels salmònids a l'estany i dels bolets de la fageda, fins a les restes del castell encimbellat a la roca que dona nom a la vila. Un altre dia serà! ■

Les ratapinyades de les illes Balears. JORDI SERRA-COBO, MARC LÓPEZ-ROIG i XAVIER BAYER GONZÁLEZ. Il·lustracions i fotos a color. 108 p. Format: 15,3 x 20, edició rústica. Col·lecció **Bri**, **Quaderns de natura de les Balears**, 9. ISBN: 978-84-16163-43-4. PVP: 15 €.

Condemna ferma a la mineria de potassa de Sallent i a la Generalitat

El Tribunal Suprem ha ratificat plenament la sentència del TSJC del 15.10.2013 que anul·la l'autorització ambiental de l'explotació de potassa de Sallent i Balsareny. No hi ha més instàncies per recórrer, la sentència és ferma; el gegantí abocador de residus salins del Cogulló és explícitament il·legal i l'activitat d'abocament que hi continua sense autorització encara ho és més.

El TSJC va donar la raó a l'AV. Sant Antoni de la Rampinya de Sallent, adscrita a la plataforma Montsalat, que, davant de la salinització de les aigües a l'entorn del riu del Cogulló i de l'absència de mesures de restauració, va presentar un contenciós per reclamar la nul·litat de l'autorització ambiental concedida per la Generalitat a l'explotació minera de Sallent l'any 2008. Els motius de la retirada de l'autorització ambiental a la muntanya de residus salins del Cogulló són múltiples i de molt pes: salinització de la riera de Soldevila, del Riudor, del riu Llobregat i de nombrosos pous i fonts a causa de lixiviats incontrolats de salmorra;

falta d'avaluació de l'impacte ambiental en la tramitació de l'autorització; absència d'un programa de restauració creïble i amb dates d'execució; fiança de restauració desproporcionadament petita; incompliment urbanístic i concessió de l'autorització condicionada a mesures correctores de captació de salmorra que no s'han realitzat.

La sentència del TSJC va ser recorreguda per l'empresa minera Iberpotash –actualment ICL Iberia– i per la Generalitat. L'empresa va al·legar 17 motius en el seu recurs, la Generalitat 6 més, que anaven des d'interpretacions interessades dels procediments administratius fins a pretendre que a un dels pèrits designat pel jutge cal pressuposar-li animadversió i actitud tendenciosa contrària a la indústria per la seva llicenciatura en biologia. La nova sentència del Tribunal Suprem explica en detall la incoherència o falsedat de cadascun dels 23 motius al·legats als recursos, ratifica la sentència anterior del TSJC sense tocar-hi ni una coma i carrega les costes del recurs a Iberpotash i a la

(Continua)

Generalitat. Ja durant la fase d'instrucció, Iberpotash i la Generalitat, sempre a l'una, havien sol·licitat la traducció de l'expedient del català al castellà per, suposadament, evitar la indefensió d'Iberpotash.

En el temps transcorregut entre la sentència del TSJC i l'actual del Suprem que la confirma, directius d'ICL, càrrecs de la Generalitat que es confonien amb els de l'empresa minera, polítics comarcals, mitjans de comunicació comarcals subvencionats i la claca de patrocinats han insistit a explicar que la sentència del TSJC era merament un malentès administratiu i, depenent del fòrum, a negar, tergiversar o minimitzar els fets ambientals. Fent cas omís d'aquest soroll i atenent a les raons, el Tribunal Suprem, com la plataforma Montsalat, ha entès que el tema és absolutament ambiental i de fons, no pas de procediment. Amb aquesta ja són 7 les sentències contra ICL-Iberpotash –entre les quals una de penal–, la Generalitat i l'Ajuntament de Sallent guanyades per veïns i naturalistes que no ens hem quedat quietes davant de l'agressió ambiental més gran a Catalunya.

També darrerament s'ha fet públic que la Comissió

Europea afegeix la presumpta infracció de la Directiva Marc de l'Aigua al possible incompliment de la Directiva de Residus Miners en la seva investigació contra l'estat espanyol per la gestió dels residus la mineria de potassa del Bages.

Què més cal per reconèixer que l'abocament de milers de tones diàries de residus salins i el seu manteniment a l'aire lliure sobre terreny sense impermeabilitzar és contrari a la legislació ambiental, espatlla el paisatge, salinitza les aigües, perjudica l'abastiment d'aigua a la població, causa un passiu ambiental immens i nega el dret a un medi ambient digne i fèrtil a les generacions que vindran? ■

Devastació a la vall de Soldevila per salmorra del runam del Cogulló

Delegació d'Osona - GNO

Dia Mundial dels Ocells a Montesquiu

El 3 d'octubre passat es va celebrar amb èxit el Dia Mundial dels Ocells al Parc del Castell de Montesquiu. Unes 200 persones van gaudir de les diferents activitats que es van organitzar durant tot el dia.

Des de bon matí els companys del Grup d'Anellament de Calldetenes - Osona (GACO) van estar fent anellament d'ocells a l'entorn del castell, on els visitants van poder veure algunes de les espècies típiques d'ambients forestals, com el pica-soques blau (*Sitta europaea*; 11 captures) o la mallerenga d'aigua (*Poecile palustris*; 13). En total es van anellar 54 ocells.

COPY, PERE VILA I PERDIGUERO 2015

També es va organitzar una sortida guiada pels voltants del parc, on es van poder observar alguns dels ocells comuns dels ambients de pastura i marges que queden a l'entrada sud del parc.

Durant el matí, els més petits de la família

van estar distrets amb tallers de dibuix, mòbils i menjadores per a ocells, a més d'un concurs infantil d'identificació. La guanyadora va ser la Laia Pérez Serra, que va guanyar dues entrades per visitar el centre de rapinyaires Cim d'Àligues.

Al migdia es va fer també l'alliberament de dos xoriguers (*Falco tinnunculus*) provinents del centre de recuperació de Torreferrosa. Aquest acte va ser seguit amb molt d'entusiasme per petits i grans.

A la tarda, i després d'un dinar popular, van tenir lloc dues xerrades a càrrec de Carles Durà i Jordi Erra, parlant de la muda del voltor comú (*Gyps fulvus*) i de la migració dels rapinyaires respectivament. La sala

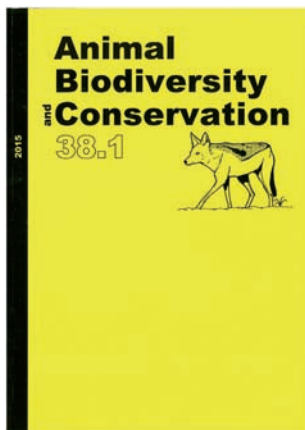
d'actes del castell era quasi plena, d'ornitòlegs vinguts de punts ben distants d'Osona.

Entre les activitats es va fer també el concurs d'identificació per a ornitòlegs més experts. Es tractava d'encertar el màxim nombre de fotos i cants d'un total de 24 imatges i 12

Muntanya, núm. 913. Centre Excursionista de Catalunya, setembre de 2015. 97 p. (www.cec.cat). ISSN: 0212-2111.

(Continua)

Animal Biodiversity and Conservation, 30.1. Museu de Ciències Naturals de Barcelona, 2015. 150 p (www.museuciencies.cat).

cants. El guanyador va ser Martí Franch, que es va emportar el magnífic llibre *Illustrated Checklist of The Birds of the World* (Vol.1), gentilesa de Lynx Edicions.

Culminant la jornada, els membres del GACO van fer un anellada de voltors a l'abocador d'Orís, seguida per una trentena

de persones. Es van anellar 21 voltors i es van fer 22 controls d'ocells ja anellats.

També van col·laborar a la jornada: l'Institut Català d'Ornitologia, el Grup de Naturalistes d'Osona, Món Natura Delta, Món Natura Pirineus, Oryx, el Consorci de la Vall del Ges, Orís i Bisaura i la Diputació de Barcelona. ■

Cicle de sortides «Descobreix els sistemes naturals»

Sortida de geologia. El passat dissabte 10 d'octubre es va fer la vuitena sortida de descoberta dels sistemes naturals a Osona, aquest cop sobre geologia. L'activitat es va realitzar a la zona que va de les antenes de Collsuspina fins al Puigsagordi, on es van poder observar la geologia, els fòssils i els antics esculls de corall des d'un punt de vista familiar i tècnic a la vegada. En aquesta activitat matinal unes 15 persones van poder gaudir de la geologia en un dia esplèndid.

Sortida de petits mamífers i carnívors. El diumenge 25 d'octubre es va fer una altra sortida de descoberta dels sistemes naturals a Osona, aquesta vegada dedicada als petits mamífers i als carnívors que habiten els nostres

boscós. La sortida es va realitzar al Parc del Castell de Montesquiú i va ser conduïda per Ramon Pou, Laia Jiménez i Ferran Sayol, tots tres del Grup de Naturalistes d'Osona (GNO-ICHN). Hi van participar una quarantena d'assistents que van escoltar una xerrada sobre els diferents rastres que ens deixen els mamífers i com els podem identificar. Després es van poder posar en pràctica els coneixements dels voltants del castell, tot caminant per una pista que portava a una de les càmeres de fototrampeig pel seguiment de mamífers. Els assistents van poder veure les fotografies recollides durant l'últim mes, que incloïen el toixó (*Meles meles*), la geneta (*Genetta genetta*), el senglar (*Sus scrofa*), el cabirol (*Capreolus capreolus*) i la guineu (*Vulpes vulpes*). ■

Delegació de la Garrotxa

Els líquens de la Garrotxa

El grau de coneixement que tenim dels líquens de la Garrotxa ha millorat en aquests últims 20 anys. Anteriorment s'havien realitzat alguns estudis que puntualment havien prospectat la comarca, però és en aquests últims anys quan els especialistes han dedicat més esforços a estudiar diferents grups de líquens de la Garrotxa: els líquens epífits d'alzinars (Àngels Longán, 1995-1998), els líquens foliícoles d'alzinars (Esteve Llop, Antonio Gómez-Bolea i Àngels Longán, 2001-2004), els líquens com a indicadors de boscos ben conservats, tant d'alzinars (Esteve Llop, Antonio Gómez-Bolea i Àngels Longán, 2007-2008) com de fagedes (Esteve Llop, 2013), líquens de les roques calcàries (Xavier Llimona i Claude Roux, 2012) i líquens de diferents ambients de la Garrotxa (Esteve Llop, 2014-2015).

Tots aquests estudis promoguts pels mateixos autors i per la Universitat de Barcelona, el

Museu Comarcal de la Garrotxa i la delegació de la Garrotxa de la Institució Catalana d'Història Natural han permès fins al moment catalogar unes 500 espècies. Aquest valor representa gairebé un terç de les espècies que hi ha citades a Catalunya i significa poder disposar d'un primer catàleg general

Lobaria pulmonaria

bo de la comarca encara que no complert.

En base a aquest treball, enguany les tres entitats hem completat una primera fase amb activitats divulgatives per a la gent que es vol iniciar en el coneixement d'aquest grup d'organismes. D'una banda s'han realitzat sis sortides per reconèixer els principals líquens de diferents ambi-

ents de la comarca. El dia 20 d'octubre es va inaugurar, amb la presència de 23 persones, al Museu dels Volcans d'Olot, l'exposició «Un món en miniatura» de la Universitat de Barcelona i el Parc de Collserola, i l'exposició «Els líquens de la Garrotxa».

I per completar aquest cicle, a final d'any es publicarà el *Catàleg dels líquens de la Garrotxa*, dins de la col·lecció *Guies divulgatives de natura*, amb fotografies dels principals líquens de la comarca. ■

Grup de treball Societat Catalana de Fotògrafs de Natura

Els amfibis i rèptils del Tepuis de Venèçuela

El 7 d'octubre passat, es va fer la sessió inaugural de les activitats del curs 2015-2016, que per primera vegada va ser conjunta entre la SCFN i la Societat Catalana d'Herpetologia.

Albert Masó, Cèsar Barrio-Amorós i Joan Maluquer-Margalef (Foto: J. Lluís Pi)

L'anomenat «Món Perdut» fa referència a la famosa novel·la de Sir Arthur Conan Doyle, que situava l'acció als tepuis, les muntanyes planes del sud de Venèçuela. Cobreixen una extensió de més d'un milió de quilòmetres quadrats (el doble de la península Ibèrica) i estan entre 500 i 3.000 m d'altitud. N'hi ha des de molt petites, amb una superfície de 3 km², fins a enormes massissos de més de 800 km². Són les muntanyes més antigues del planeta, datades de fa entre 1.800 i 3.000 milions d'anys, i no es varen formar per emersió, sinó per erosió del voltant.

Pel seu aïllament geogràfic i la complexitat logística d'aconseguir equips expedicionaris, els tepuis s'han mantingut gairebé inexplorats fins fa poc. Només uns quants han estat estudiats i els resultats llancen famílies, gèneres i espècies noves per a la ciència.

Doncs bé, en Cèsar Barrio-Amorós ens va portar a fer un passeig virtual a aquestes magnífiques muntanyes, parlant-nos de llur formació, de la història del seu descobriment, de les condicions extremes que hi ha, de l'adaptació de plantes i animals, i en especial de la seva herpetofauna.

El nombrós públic que hi assistí —una setantena— va gaudir de les explicacions, que destil·laven un gran coneixement d'aquest hàbitat tan peculiar i remot. L'exposició fou molt didàctica i entretinguda, i va estar sobradament il·lustrada amb imatges d'ell i dels seus col·laboradors. Tot plegat ha estat gràcies a la presència temporal d'en Cèsar, ja que ningú millor que ell per fer-nos viure aquesta experiència audiovisual. I és que es tracta d'un antropòleg i herpetòleg que porta vint anys vivint a la regió neotropical.

En la seva presentació, Albert Masó i Joan Maluquer Margalef van explicar que en Cèsar ha acumulat una gran experiència, ja que és un dels expedicionaris més actius a la zona. Fruit de les seves prospeccions, ha publicat més de 200 articles i descrit mig centenar d'espècies noves per a la ciència. És dels pocs herpetòlegs que ha estudiat el terreny i un dels científics que ha format part del grup explorador dels tepuis liderat per Charles Brewer Carías, i per tant, codescobridor del sistema de coves de gres més voluminos del món. Esperem que la propera vegada que ens visiti ens pugui donar una altra lliçó magistral com aquesta. ■

Proa del tepui de Roraima (Foto: Javier Mesa)

Spira. Revista de l'Associació Catalana de Malacologia, vol. 5, núm. 3. Barcelona, desembre de 2014. 151 p. (www.molluscat.com)

En memòria de Maria Rieradevall

El passat 15 d'octubre va traspasar Maria Rieradevall, limnòloga, ecòloga, professora del Departament d'Ecologia de la Universitat de Barcelona i membre de la ICHN des del 1981.

La Maria va estudiar biologia a la Universitat de Barcelona i, malgrat el seu interès inicial en la biologia marina, el descobriment dels rius i dels invertebrats aquàtics la va decantar cap als estudis de limnologia i ecologia de rius. La seva primera incursió a la recerca fou la seva tesina, que tractava de la deriva dels macroinvertebrats, al llarg de 24 hores, al Llobregat; el seu treball fou dels primers a Espanya a estudiar les exúvies de quironòmids als rius. La seva tesi doctoral va consistir en l'estudi del bentos del llac de Banyoles, una feina que el mestre Ramón Margalef havia proposat a molts estudiants i cap havia reeixit.

Un cop acabada la tesis, seguir amb la seva vocació va ser complicat. No va tenir sort ni amb les beques ni en els concursos per a professors ajudants a la universitat. Va formar part d'equips de recerca que treballaren en l'estudi dels efectes del canvi ambiental als llacs de muntanya, la qualitat ecològica en els rius mediterranis, etc. Amb en Toni Munné van dissenyar i fer les campanyes

del projecte ECOBILL, de qualitat biològica dels rius de la província de Barcelona, projecte que ha estat l'escola de formació de molts investigadors i que encara continua actiu.

L'any 2000 va arribar la seva estabilització com a professora d'ecologia i el ritme de les seves investigacions i publicacions encara es va incrementar més. En aquests darrers anys s'havia centrat en l'estudi dels efectes dels incendis a la conca dels rius mediterranis i en l'ecologia de les llacunes costaneres, especialment a la zona propera a Barcelona. El seu darrer projecte de recerca ha estat l'estudi dels efectes del canvi ambiental en tres llacs de muntanya de la xarxa de parcs nacionals, projecte del qual no en podrà veure el seus fruits.

Durant tots aquests anys també ha col·laborat en diferents iniciatives de la Institució Catalana d'Història Natural, essent la darrera la prepara-

ció de dos articles per a la publicació *Els sistemes naturals del delta del Llobregat*, un sobre els ecosistemes aquàtics i un altre sobre els invertebrats aquàtics.

Els projectes de recerca i les publicacions de la Maria Rieradevall es poden trobar a la web del [grup de recerca FEM](#) (FreshwaterEcology and Management). ■

Glyptotendipes pallens

Entitats naturalistes

Grup de Natura Terres de Ponent

El Grup de Natura Terres de Ponent, va néixer ara tot just farà un any, per l'inquietud de dos aficionats a l'ornitologia que sortien a observar i catalogar ocells per la zona de Balaguer i les seves rodalies, i que van creure que seria bo d'agrupar a totes aquelles persones que individualment tinguessin les mateixes aficions.

Molt aviat es va veure que, a part de l'ornitologia es tenia que obrir el grup a tots els temes que poguessin estar lligats amb la natura, ja que els nous membres tenien aficions molt diverses com ara la geologia, la biologia, la flora, la micologia, l'astronomia, la fotografia de natura, l'entomologia, etc.

Una vegada constituït el grup es van posar sobre la taula les prioritats que hauria de tenir, com per exemple, lluitar per la conservació de la natura del nostre entorn així com

donar a conèixer i conscienciar a la gent de la riquesa que tenim a les nostres contrades. Tot seguit es va fer un acte protocol·lari de presentar el grup al Batlle de Balaguer, a la Presidenta del Consell Comarcal de la Noguera, així com també als Agents Rurals de la Noguera.

Al llarg de tot aquest any, s'han realitzat activitats com sortides al camp per veure aus, insectes, flora i amfibis. Aquest mes d'octubre s'ha donat a conèixer el [calendari d'activitats](#) corresponent al curs 2015-2016 en el qual destaquen una sèrie de conferències que s'impartiran mensualment i que tocaran temes com la biologia, geologia, flora, ornitologia, apicultura, custòdia de patrimoni, astronomia i protecció legal del medi natural.

La UdL ens ha donat el seu suport en el tema

(Continua)

Sobre el fet de divulgar la nostra rica fauna i més concretament en donar a conèixer les aus del nostre entorn, un parell de membres del grup han visitat els dies 15 i 16 d'octubre el col·legi Salvador Espriu de Vallfogona de Balaguer i els han fet una explicació teòrica en les seves aules i una sortida pràctica al camp, amb una participació de 115 alumnes. El grup de natura ja te la petició de dos col·legis més per poder impartir aquestes classes d'ornitologia.

del calendari de conferències i tallers, i fins i tot el Vicerector d'aquesta institució així com també l'alcalde de la ciutat de Balaguer, van inaugurar la primera conferència impartida per Delfi Sanuy, catedràtic de la UdL, el 16 d'octubre passat.

Actualment en el **Grup de Natura Terres de Ponent** som 26 membres de Balaguer i altres localitats de les comarques de Lleida. Ens reunim l'últim dijous de cada mes al local Lapallavacara (c. Pintor F. Borràs, 19; Balaguer), el qual ha estat cedit gratuïtament per l'Ajuntament de Balaguer. ■

Properes activitats

20 de novembre de 2015, a les 20.15 h, al centre Lapallavacara. **Protecció Legal del Medi Natural, i regulació d'activitats i usos públics**, a càrrec de Francesc Coll, cap dels agents Rurals de la Noguera.

15 de desembre de 2015, a les 20.15 h, al centre Lapallavacara. **Biologia i conservació**

del trencalòs. Importància dels estudis a llarg termini, a càrrec de Toni Margalida, ornitòleg.

15 de gener de 2016, a les 20.15 h, al centre Lapallavacara. **La vida de les abelles**, a càrrec de José Antonio Rodríguez, apicultor. ■

Recull de legislació

Andorra

Decret del 30-09-2015 d'aprovació del **Reglament d'aplicació de la Llei de caça**. BOPA núm. 67 d'1 d'octubre de 2015.

Decret del 30-09-2015 d'aprovació del Reglament de gestió i caça d'espècies sotmeses a pla de **caça en terreny cinegètic comú**. BOPA núm. 67 d'1 d'octubre de 2015.

Decret del 30-09-2015 d'aprovació del Reglament de funcionament i gestió dels **vedats de caça**. BOPA núm. 67 d'1 d'octubre de 2015.

Catalunya

DECRET 212/2015, de 22 de setembre, de modificació parcial del Decret 342/2011, de 17 de maig, de **reestructuració del Departament de Territori i Sostenibilitat**, i del Decret 270/2013, de 23 de desembre, de reestructuració del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural. DOGC núm. 6963 de 25 de setembre de 2015.

DECRET 211/2015, de 22 de setembre, pel qual es declara el **Parc Natural de les Capçaleres del Ter i del Freser** i es modifiquen els límits dels espais del Pla d'espais d'interès natural Capçaleres del Ter i del Freser, i Serra Cavallera. DOGC núm. 6967 d'1 d'octubre de 2015.

ACORD GOV/155/2015, de 29 de setembre, pel qual es dóna compliment a les sentències del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya de 13 de març de 2009, dictades en els recursos contenciosos administratius 590/2006 i 591/2006, interposats contra el Decret 290/2006, de 4 de juliol, pel qual es delimita el **Paratge Natural d'Interès Nacional de Pinya de Rosa** i es modifica el Decret 328/1992, de 14 de desembre, pel qual s'aprova el Pla d'espais d'interès natural, per ampliar l'espai de Pinya de Rosa. DOGC núm. 6967 d'1 d'octubre de 2015.

Illes Balears

Resolució de la directora general d'Espais Naturals i Biodiversitat de 5 d'agost de 2015 sobre la regulació de la tinença i la captura excepcional d'**aus fringíl·lides**. BOIB núm. 124 de 18 d'agost de 2015.

Estat espanyol

Orden AAA/1771/2015, de 31 de agosto, por la que se modifica el anexo del Real Decreto 139/2011, de 4 de febrero, para el desarrollo del Listado de Especies Silvestres en Régimen de Protección Especial y del **Catálogo Español de Especies Amenazadas**. BOE núm. 211 de 3 de septiembre de 2015.

Ley 33/2015, de 21 de septiembre, por la que **se modifica la Ley 42/2007, de 13 de diciembre, del Patrimonio Natural y de la Biodiversidad**. BOE núm.227 de 22 de septiembre de 2015. ■

La revista internacional *Contributions to Science* [Secció de Ciències Biològiques i Secció de Ciències i Tecnologia de l'Institut d'Estudis Catalans] acaba de publicar en format d'accés obert el vol. 10, núm. 2 (2014).

El contingut es pot consultar accedint directament al text complet dels articles, la llista dels quals es troba a la pàgina web de la revista (<http://revistes.iec.cat/index.php/CtS/index>).

Vols rebre el NOTÍCIES més aviat, en color i amb enllaços als documents anunciats?

Contacta amb la Secretaria de la Institució (ichn@iec.cat) i demana la versió en format pdf!

Segueix-nos al Facebook.

Amb el suport de

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori
i Sostenibilitat

fundada el 1899

ICHN
Institució Catalana
d'Història Natural

Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Redacció: ICHN
C. del Carme, 47
08001 Barcelona
Tel. 933 248 582
Fax: 932 701 180
A/e: ichn@iec.cat

A/I: <http://ichn.iec.cat>

Imprimeix: IMPREMTA BADIA, SL
ISSN: 2339-5672
Maqueta: Albert Beltran
Dipòsit Legal: B.39829-1995

Agenda

XII Sessió conjunta CREAM-SCB-ICHN

Dimecres 18 de novembre de 2015, de 9 a 18 h, a la Sala Prat de la Riba de l'Institut d'Estudis Catalans. *Els serveis ecosistèmics que ens ofereixen els boscos*. Per a més informació i inscripcions, consulteu el [blog](#) del CREAM.

Delegació del Bages

Sortides naturalistes guiades:

Dissabte 7 de novembre de 2015, de 8.15 a 20 h. *El cogulló del Turp* (Solsonès i Alt Urgell).

Dissabte 12 de desembre de 2015, de 8.15 a 19 h. *Riera de Talamanca* (Bages)

Dissabte 16 de gener de 2015, de 8.15 a 20 h. *La platja del Torn i les Rojales* (Baix Camp)

Cal inscriure-s'hi a l'adreça ichnbages@gmail.com o bé al telèfon 933 248 582 de la Secretaria de la ICHN.

Delegació d'Osona

Cicle de sortides naturalistes «Descobreix els sistemes naturals»

Dissabte 14 de novembre de 2015. *Els bolets*. Punt de trobada: parc del Castell de Montesquiu, a les 10 del matí. Es recomana portar calçat adequat per caminar i alguna cosa per menjar i beure.

Cal preinscripció prèvia per mitjà dels correus electrònics cerm@museudelter.cat, info@gno.cat, o al telèfon 93 851 51 76 (Museu del Ter).

Delegació de la Serralada Litoral Central

31a Exposició de Bolets del Maresme

Del 7 al 13 de novembre de 2015. Organitzada per la Delegació de la Serralada Litoral Central de la ICHN i amb Patrimoni Natural - Direcció de Cultura de l'Ajuntament de Mataró, del 7 al 13 de novembre de 2015. Tindrà lloc a la plaça de l'Ajuntament de Mataró, de dilluns a divendres, de 9 a 14 h i de 15 a 19 h; i dissabte i diumenge, de 10 a 21 h.

Grup de treball Societat Catalana de Fotògrafs de Natura

Dijous, 26 de novembre de 2015, a les 19 h, a la Sala Pere Corominies de l'IEC. *El fotògraf dins la nit. Descobrint la llum a la foscor*, a càrrec de MARTA BRETÓ.

Grup Mineralògic Català

Conferències Mineralògiques de Tardor

Dijous, 12 de novembre de 2015. *Els minerals del futur i les seves aplicacions tecnològiques*, a càrrec de MARC CAMPENY I CREGO, geòleg.

Divendres, 27 de novembre de 2015. *Marte: claus astrogeològiques para la búsqueda de vida*, a càrrec de JESÚS MARTÍNEZ FRÍAS, geòleg.

Dijous, 3 de desembre de 2015. *La microscòpia electrònica de rastreig en la determinació de minerals* (amb pràctica als CCiTUB), a càrrec de JOAN ROSELL I RIBA, Químic.

Dijous, 17 de desembre de 2015. Taula rodona: *Mineralogia versus Museologia: estratègies científiques i polítiques. Un Museu Miner i Mineralògic de Catalunya?*, amb la participació de: Frederic Varela (President del GMC), Marc Campeny (Facultat de Geologia), Carles Curto (Membre de GMC), Gemma Barceló (Museu Mines de Bellmunt), Enric Kucera (Membre del GMC i gerent de Kucera Minerals).

L'entrada és lliure i gratuïta i no cal inscripció prèvia. Podeu consultar el programa complet al web de la ICHN.

Han col·laborat en la redacció d'aquest NOTÍCIES:

Jordi Badia, Guillem Bagaria, Eulàlia Comas, Jordi Corbera, Pere Esteve, Josep Germain, Albert Masó, Xavier Oliver, Montse Porta, Josep Puig, Ferran Sayol, Florenci Vallès i Dolors Vinyoles.